

М.О. Хижняк,  
студ. III курсу, спеціальність “Право”,  
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Науковий керівник: д.ю.н., доцент кафедри  
кримінального права, кримінального процесу  
та криміналістики О.М. Миколенко

## **ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ**

Згідно з статтею 129-1 Конституції України суд реалізує свою владу шляхом ухвалення обов’язкового судового рішення іменем України [1]. Отже, єдиним легітимним актом здійснення правосуддя є судові рішення, у вигляді вироку та ухвали, а якісне судове рішення – основний показник якісного правосуддя. Саме тому існують законодавчі вимоги щодо змісту та форми судових рішень, які постійно удосконалюються та узагальнюються, а недотримання яких тягне за собою скасування рішення або зміну його вищестоящим судом.

Дослідженням цієї теми займалися такі науковці як: О. Бандурка, О. Банчук, Г. Бахарева, С. Васильєв, Ю. Грошевий, А. Дришлюк, В. Земляной, Л. Лобойко, К. Плахотнюк, В. Семенюк, Н. Стефанів, Н. Ступницька, В. Тацій, В. Тертишник, Г. Фазикош, М. Фролов, О. Шаповалова, Н. Шукліна та інші.

В доктрині кримінального процесу розрізняють зовнішні та внутрішні властивості судових рішень. До зовнішніх відносять: виключність, обов’язковість та законну силу, що обумовлюються його внутрішніми властивостями. Внутрішні властивості також відомі як вимоги, котрим повинно відповідати якісне судове рішення, щоб дійсно виконувати функцію справедливого правосуддя [2, с. 27].

Вимоги до судових рішень – це критерії правосудності цього акту. Головні вимоги закріплені в ст. 370 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), а саме такі як: законність, обґрунтованість і вмотивованість судового рішення [3]. Аналіз інших положень КПК України, дає змогу виділити ще такі вимоги як: повнота, ясність, точність, відповідність визначеній законом процесуальній формі. В юридичній літературі деякі автори вказують й на інші вимоги, зокрема, вичерпність, легітимність, остаточність, категоричність, безумовність, чіткість, справедливість, визначеність, зрозумілість, чиста мова, доступність [3].

Отже, розглянемо законодавчі вимоги більш докладно. Так, законність випливає з Конституції України та містить три критерії: 1) рішення має бути ухвалене компетентним судом (слідчим суддею); 2) при ухвалі судового рішення необхідним є дотримання норм матеріального закону; 3) судові рішення має бути ухвалене з додержанням установлені законом процесуальної форми. Проте деякі науковці вважають, що надавати процесуальній формі великого значення не варто, бо вимога скасування вироку за лише формальними підставами призводить до фетишизації форми [4, с. 28-29].

Наступна вимога – обґрунтованість, яка означає, що в основі кожного судового рішення повинні лежати встановлені у справі фактичні обставини, що свідчать про наявність підстав, з якими закон пов'язує можливість прийняття цього рішення. Для ухвалення обґрунтованого рішення суду необхідно: 1) правильно та повно визначити обставини, які потрібно встановити для законного вирішення справи; 2) дослідити та оцінити зібрані у справі докази щодо цих обставин; 3) зробити правильні висновки щодо цих обставин [5, с. 30].

Отже, ухвалення обґрунтованого судового рішення обумовлюється тим, наскільки якісно суд (суддя) визначив предмет судового розгляду, предмет доказування, а також дотримався усього комплексу правил, які врегульовують процесуальний порядок збирання, дослідження та оцінки доказів.

Третя вимога закріплена в ст. 370 КПК – вмотивованість, яка залишається найбільш проблемним питанням як у цивільних, так і у кримінальних справах. Згідно з КПК України вмотивованим є рішення, в якому наведені належні та достатні мотиви та підстави його ухвалення. Мотивування виступає як важливий засіб досягнення законності та обґрунтованості, бо він потребує зважити наведені у рішенні висновки, проконтролювати їх відповідність дослідженим доказам, встановленим обставинам та вимогам закону, а також мотивування робить судові рішення зрозумілим як для сторін, так і для інших осіб. Непереконливість мотивування є наслідком неправильності самого судового рішення, а невмотивоване рішення не може бути визнано ні законним, ні обґрунтованим.

Також судові рішення повинно відповідати тим вимогам, що стосуються його як процесуального документа: вимоги форми, змісту та структури.

Таким чином, згідно з чинним законодавством до судових рішень висувають три основні вимоги: законність, обґрунтованість та вмотивованість, що охоплюються широким поняттям правосудності судових

рішень, яке означає головну якісну характеристику судового рішення і включає його окремі складові. Ці вимоги тісно пов'язані між собою, але мають самостійне значення і судові рішення не може вважатися правосудним, коли хоча б одна з них недотримана. Написання якісного тексту судового рішення – мистецтво, а не наука. Робота по узагальненню вимог до оформлення судового рішення не повинна припинятися та потрібен більш суворий контроль за їх дотриманням.

### **СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр> (дата звернення 19.03.2019).
2. Посібник з написання судових рішень у цивільному і кримінальному судочинстві. Київ: Ваіте, 2016. 206 с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення 19.03.2019).
4. Деркач Н. Доступ до правосуддя та обов'язковість судових рішень. *Слово Національної школи суддів України*. 2013. № 3. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/cln\\_2013\\_3\\_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/cln_2013_3_9) (дата звернення 19.03.2019).
5. Рустамов Х.У. Уголовный процесс : учебн. пособие. Москва: ЮНИТИ, 1998. 304 с.